

PODRŽANO OD STRANE

**JACANJE TRENSPARENTNOSTI
I UČEŠĆA GRAĐANA
U DONOŠENJU ODLUKA NA
LOKALNOM NIVOU
NA SEVERU KOSOVA**

PREDLOG PRAKTIČNE POLITIKE

Decembar, 2019

Rezerva:

Stavovi izneti u ovoj analizi i policy brief-u su isključiva odgovornost Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC) i ne mogu se, ni u kom pogledu, uzeti za stavove Kosovske fondacije za otvoreno društvo (KFOS).

Sadržaj

Kontekst istraživanja.....	4
Metodologija istraživanja.....	5
Najvažniji rezultati.....	6
Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema.....	7
Demografija.....	8
Rezultati istraživanja.....	10
Zaključci	19
Preporuke	21

Kontekst istraživanja

U okviru projekta „Jačanje transparentnosti i učešća građana u donošenju odluka na lokalnom nivou na severu Kosova“, Centar za zastupanje demokratske kulture (ACDC) je sproveo istraživanje o svesti i znanju građana o transparentnosti lokalne samouprave i njihovom pravu da učestvuju u njihovim odlukama. Istraživanje je sprovedeno na teritoriji severnog Kosova, u četiri većinske srpske opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić).

Ovim istraživanjem dobili smo približniju sliku o tome u kojoj meri su građani informisani o lokalnoj samoupravi i zakonom regulisanih obaveza iste ali i koja je njihova uloga u radu i funkcionisanju te iste lokalne samouprave.

U toku Briselskih pregovora, Beograd i Priština su 19. Aprila 2013. potpisali Sporazum o uspostavljanju lokalnih samouprava, u okviru pravnog okvira Kosova.

Izveštaj Evropske komisije o napretku Kosova 2018 naglašava da "Opštinski naponi da se poveća transparentnost donošenja odluka treba da se nastave". Novo administrativno uputstvo o transparentnosti u opštinama realizuje se samo u dve opštine. Kosovski Zakon o lokalnoj samoupravi navodi da "Skupština opštine utvrđuje konsultativni komisije po sektorima, za svrhu omogućavanja učešća građana u procesu odlučivanja. Članstvo u komisijama čine građani i predstavnici nevladinih organizacija, dok su odbori nadležni da dostave predloge, sprovode istraživanja i daju mišljenja o inicijativama Skupštine opštine u skladu sa Statutom opštine".

Zakon o lokalnoj samoupravi obavezuje opštine da periodično održavaju javne skupove, najmanje dva puta godišnje, u kojima učešće može uzeti svaka zainteresovana osoba ili organizacija. Zakon takođe predviđa da opština obaveštava učesnike o bilo kom važnom planu ili programu od javnog interesa, a učesnici mogu da postavljaju pitanja i daju predloge odbornicima Skupštine opštine. Na kraju, opštine su obavezne po zakonu da usvoje opštinsku uredbu i da, između ostalog, promovišu transparentnost opštine i povećaju učešće javnosti u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou.

Trenutno, nema akcija koje su preduzete u severnim opštinama Kosova da povećaju učešće javnosti u procesu odlučivanja, iako su opštinske vlasti, priznate od strane centralne vlade, uspostavljene još početkom 2014. godine, kao rezultat lokalnih izbora koji su održani u skladu sa sporazumom 19. aprila u Briselu postigli Beograd i Priština.

Iz tog razloga, bilo je neophodno ispitati nivo i kvalitet informisanosti građana, uvideti njihove stavove i mišljenja o radu i transparentnosti lokalnih samouprava. Pored potrebe da se ispita nivo svesti i znanje građana o lokalnoj samoupravi potrebno je bilo i doći do saznanja o upućenosti građanstva u njihov rad.

Metodologija istraživanja

-Kvantitativno istraživanje-

Način istraživanja: Anketno terensko istraživanje F2F, kombinovano sa internet anketom.

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić

Vreme istraživanja: 1. avgust – 3. septembar 2019. godine

Veličina uzorka: 130 ispitanika terensko istraživanje. 179 internet anketa.

Opis uzorka: Od ukupno 309 ispitanika, 51.5% ispitanika je muškog polai 48.5% ispitanika ženskog pola.

Severna Mitrovica: 30.4 % ispitanika;

Zvečan: 29.4 % ispitanika;

Zubin Potok: 19.6 % ispitanika;

Leposavić: 20.6 % ispitanika;

Tip uzorka: Stratifikovani reprezentativni slučajni uzorak, na osnovu opštine stanovanja

Poststratifikacija: Godine, nivo obrazovanja i radni status

- Kvalitativno istraživanje –

Način istraživanja: 4 fokus grupe

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić

Vreme istraživanja: 1. avgust – 3. septembar 2019. godine

Screeener u fokus grupama: Kriterijumi za odabir učesnika: pol, godine, obrazovanje, mesto stanovanja

Najvažniji rezultati

Samo 13.7% ispitanika je dobro informisano o Zakonu o lokalnoj samoupravi

58% ispitanika ne zna da su sednice lokalne samouprave javne

62.1% ispitanih građana smatra da odluke lokalne samouprave nisu dostupne široj javnosti

53.4% ispitanih nije upoznato sa obavezom lokalne samouprave da održava javne sastanke

42% građana ne zna kome da se obrati ako lokalna samouprava ne reši problem građana

Samo 30% ispitanika je čulo za konsultativne grupe a čak 74% ne zna ko čini konsultativne grupe.

Samo 23% građana misli da je lokalna samouprava transparentna i da su informacije dostupne i javne

52% smatra da treba povećati dostupnost informacija.

47% smatra da treba zaposliti stručne ljude

37% smatra da treba ubrzati administrativne procedure

Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema

Rezultati ankete:

- Informisanost: istraživanje je pokazalo da je informisanost građana na relativno niskom nivou. Na većinu postavljenih pitanja u vezi lokalne samouprave više od 50% ispitanika nije bilo u stanju da da pozitivan i tačan odgovor. Većina je odgovorila sa “delimično informisan” ili “nisam siguran”, što odaje nesigurnost a samim tim i slabu informisanost.

Takođe, istraživanje je pokazalo da je učešće građana u procesu odlučivanja nedovoljno i da ga svakako treba podspešiti

Većina ispitanika nije sigurna kome se treba obratiti kao bi zaštitili svoja prava

- Organizacione sposobnosti: Istraživanje je pokazalo da sama organizacija i praćenje Zakona o lokalnoj samoupravi ide veoma teško. U većini slučajeva nije inicirano organizovanje konsultativnih komisija.
- Percepcija građana o transparentnosti i dostupnosti podataka je da nisu na zavidnom nivou.

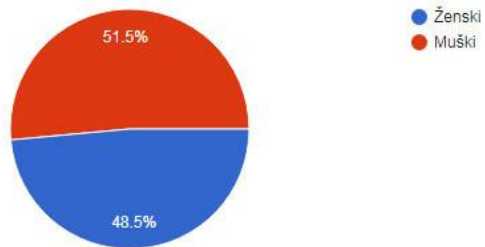
Rezultati focus grupa i intervjua:

- Velika većina ispitanika smatra da postoje naznake transparentnosti i da sam proces integracije Zakona o lokalnim samoupravama napreduje ali mora se još brže i još bolje.
- Informisanost – je kod učesnika fokus grupa na malo višem nivou.
- Glavni problemi koji se navode za transparentnost odluka i učešće građana u procesu odlučivanja leži u slabom protoku informacija.

Demografija

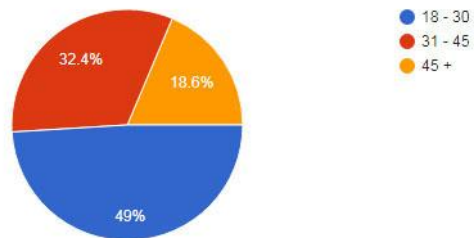
1. Pol

309 responses

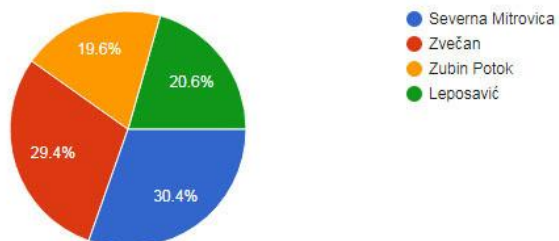
2. Starosna dob

306 responses

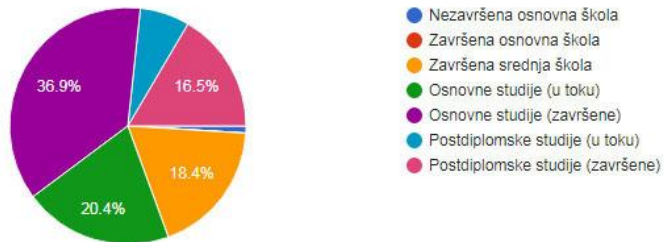
3. Opština

306 responses

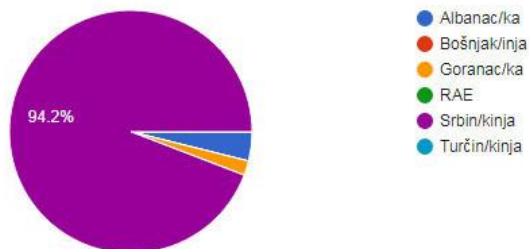
4. Obrazovanje

309 responses

5. Etnička pripadnost

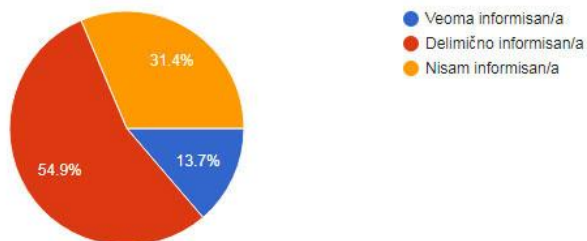
309 responses

Rezultati istraživanja

7. U kojoj meri ste informisani o zakonu o lokalnim samoupravama?

306 responses

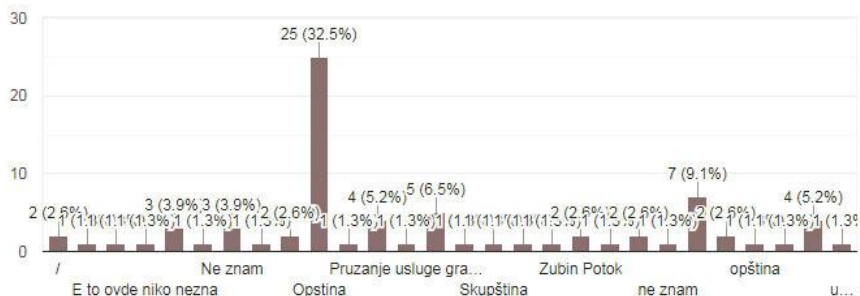
Kao što možemo videti iz grafikona, samo 13.7% ispitanika se izjasnilo kao veoma informisani o zakonu o lokalnim samoupravama, 54.9% da je delimično informisano a čak 31.4% da nije informisano.

Uzimajući u obzir da su lokalne samouprave uspostavljene početkom 2014 godine, možemo zaključiti da se po pitanju informisanja građanstva o ovom Zakonu može i mora učiniti mnogo više.

Učesnici fokus grupa, sa druge strane, su izjavili da su uglavnom dobro informisani o ovom zakonu, mada je i kod njih dolazilo do nesulgasica oko sastava konsultativnih komisija i njihove uloge.

8. Koja je osnovna jedinica lokalne samouprave?

231 responses

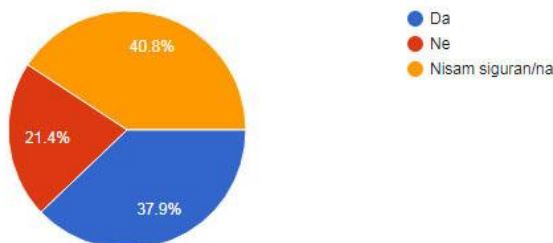
Ovo pitanje je dovelo do delimične konfuzije i velikog broja različitih odgovora ali je ohrabrujuće da većinu, tj. oko 44% odgovora, čine tačni odgovori. Među ostalim odgovorima, koji se mogu smatrati logičnim su i "Skupština", "Gradonačelnik" ili čak kombinacije ili varijacije ova tri odgovora.

Ovo takođe pokazuje da informisanost građana, barem po ovom pitanju, nije tako loša.

Učesnici fokus grupa su po prirodi svog posla veoma dobro informisani po ovom pitanju.

9. Znete li ko čini Opštinske organe?

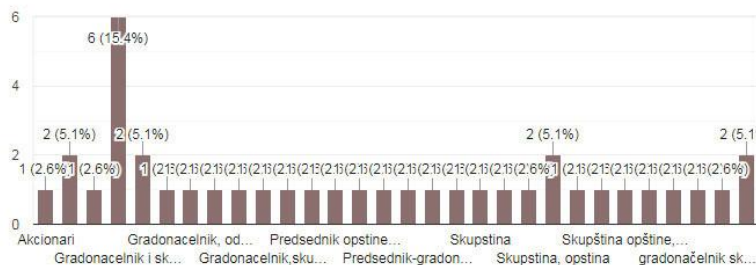
309 responses

Na ovo pitanje je većina anketiranih odgovorila da nisu sigurni, 40.8 %. 21.4 % ne zna ko čini Opštinske organe a 37.9 % se izjasnilo da zna. Međutim u sledećem pitanju, gde su trebali da navedu Opštinske organe imenično mnogi su, barem oni koji su upisali odgovore, delimično ili u potpunosti pogodili odgovor, što se na sledećoj slici može i videti. Broj odgovora je manji od prethodnih pošto je pitanje uslovno

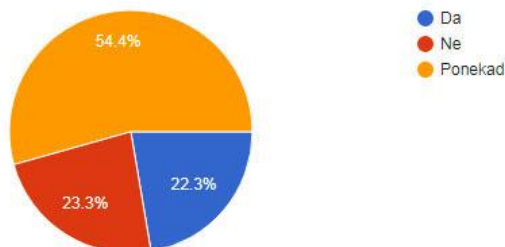
10. Ako je odgovor na pitanje broj 9 DA, navedite ko ih čini

117 responses

11. Da li pratite aktivnosti vaše lokalne samouprave?

309 responses

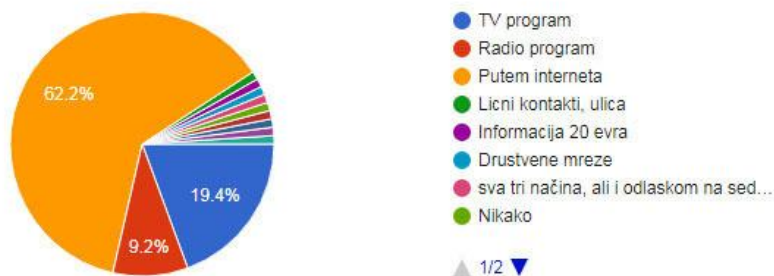

Ovo pitanje u mnogome daje odgovor na to koliko je građanstvo uključeno u rad lokalne samouprave i koliko je ona transparentna. Najveći broj ispitanika, 54.7 % se izjasnilo da samo ponekad

prati aktivnosti lokalne samouprave. Zatim su tu oni koji ne prate aktivnosti 23.3 % a onda, onaj najmanji procenat čine oni koji aktivnosti redovno prate.

12. Na koji način najčešće dobijate obaveštenja o aktivnosti lokalnih samouprava?

294 responses

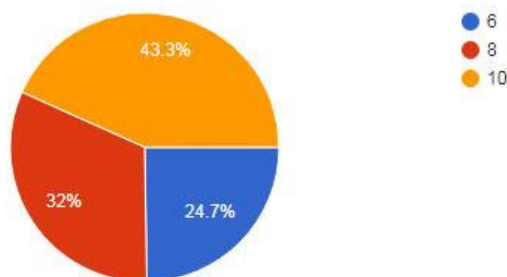

Odgovori na ovo pitanje se svode na očekivane. U vremenu digitalizacije i masovnog korišćenja mobilne telefonije i računara, normalno je da najveći procenat ispitanika obaveštenja dobija putem interneta, 62.2 %. 19.4 % informacije i obaveštenja dobija putem TV kanala a 9.2 % putem radio programa. Ostali odgovori su se svodili na lični kontakt, društvene mreže, odlazak na sednice...

Učesnici fokus grupa su takođe potvrdili ove pomenute rezultate. I kod njih se tok dobijanja informacija i obaveštenja kreće od interneta, preko TV programa pa do radio programa.

13. Koliko najmanje sednica godišnje treba da održi Skupština opštine kao deo Opštinskih organa lokalne samouprave?

291 responses

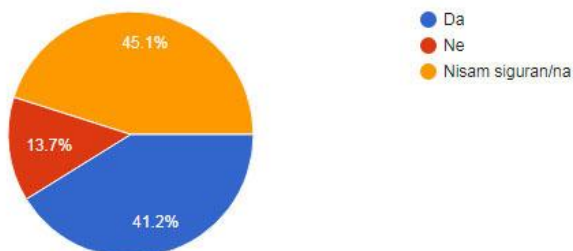

Deset je broj sednica koje Skupština opštine ima obavezu da održi na godišnjem nivou. Većina učesnika ankete, njih 43.3 % bili su upoznati sa tim. Ostali su smatrali da je taj broj manji. 32% misli da je dovoljno 8 sednica dok 24.7% govori o 6 sednica.

Učesnici fokus grupa imaju malo tačnije odgovore i saglasni su sa tim da je 10 sednica dovoljan broj.

14. Da li su sednice Skupštine opštine otvorene za javnost?

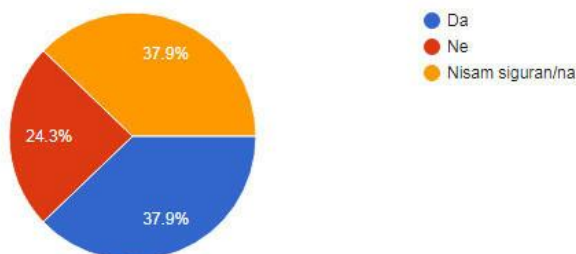
309 responses

Svaka sednica Skupštine opštine treba da bude javna i otvorena za zainteresovane građane, medije i organizacije. 41.2 % ispitanika je toga svestan. 13.7 % greši u pretpostavci a njih 45.1 % nije sigurno. Ovo je jos jedna naznaka potrebe za povećanom transparentnošću.

15. Da li su odluke lokalne samouprave dostupne široj javnosti?

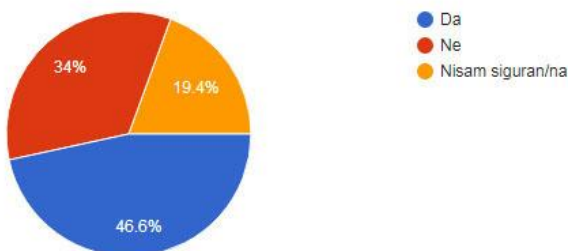
309 responses

Ovde su već mišljenja srazmerno podeljena. 37.9 % misli da su informacije lako dostupne. Isto toliko građana nije sigurno a njih 24.3 % misli da ne postoji dostupnost informacija, barem ne u pravoj meri.

16. Da li znate za obavezu lokalne samouprave da održava javne sastanke?

309 responses

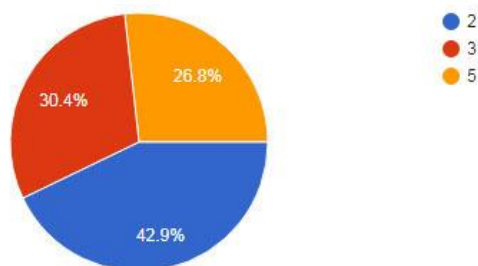

Da, lokalna samouprava je obavezna da održava javne sastanke. 46.6% ispitanika je to i potvrdilo a 34% toga nije svesno. 19.4 % ispitanika nije sigurno. To znači, ako se saberu procenti onih koji nisu sigurni i onih koji nisu svesni obaveze lokalne samouprave, da većina građanstva nije dobro obavještena ili ne dobija informacije o radu lokalne samouprave na pravi način.

Rezultati focus grupa još više idu u korist tačnog odgovora.

17. Ukoliko je odgovor na pitanje 16 DA, navedite koliko puta godišnje?

168 responses

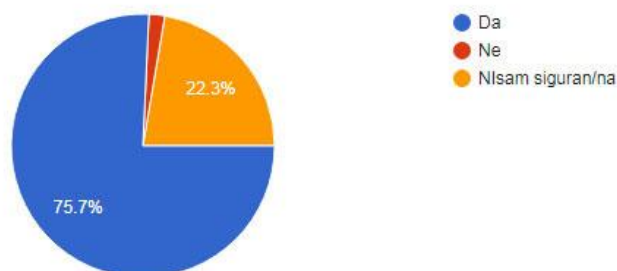

Tačan odgovor na ovo pitanje je minimum dva javna sastanka. Mali broj odgovora je zato što je ovo uslovno pitanje. 42.9% onih koji su tačno odgovorili na prethodno pitanje i ovom prilikom su dali tačan odgovor. 30.4 % je mišljenja da taj broj treba povećati na 3 a 26.8 % smatra da to treba da bude pet sastanaka na godišnjem nivou.

Učesnici focus grupa su bili mnogo sigurniji što se tiče odgovora ali su i saglasni da bi taj broj mogao da bude i veći.

18. Da li je lokalna samouprava obavezna da pre održavanja javnih sastanaka o tome unapred obavesti stanovništvo i zainteresovane?

309 responses

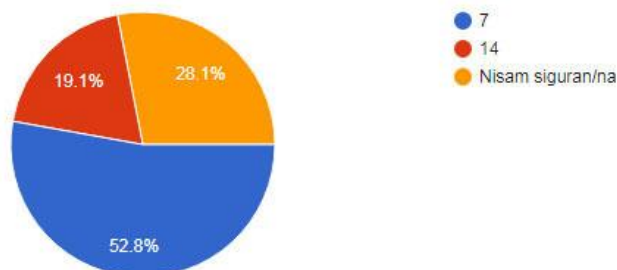

Većina odgovora na ovo pitanje je pozitivna, što je ujedno i tačan odgovor. 22.3 % nije sigurno a samo jedan mali procenat, tačnije 2%, je dalo negativan odgovor.

Učesnici fokus grupa smatraju da je logičan odgovor na ovo pitanje DA. Kao razlog navode činjenicu da ako su sastanci javni onda javnost o tome unapred treba da bude obavještena.

19. Ukoliko je na pitanje 18 odgovor DA, koliko dana unapred?

267 responses

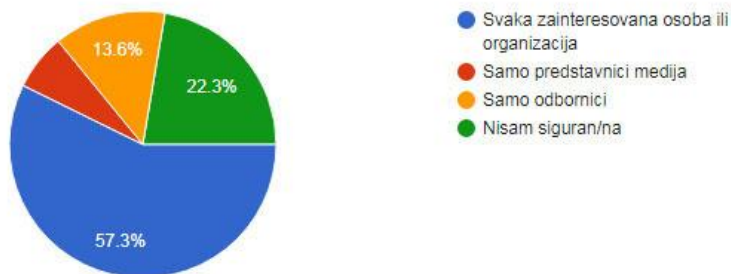

Tačan odgovor je 14 ali je većina, 52.8 % smatrala da je to 7 dana unapred. 19.1 % je tačno odgovorilo a 28.1 % nije sigurno.

Kod ovog pitanja su se i učesnici fokus grupe podelili u mišljenjima ali je prevladao tačan odgovor.

20. Znate li ko sve može biti prisutan na javnim sastancima lokalne samouprave?

309 responses

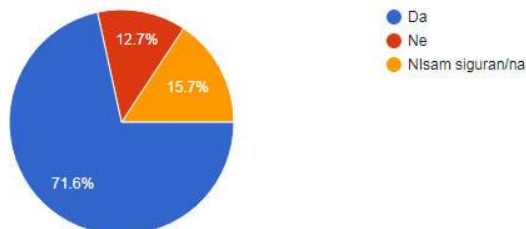

Logičan a ujedno i tačan odgovor je da svaka zainteresovana osoba ili organizacija može biti prisutna na javnim sastancima lokalne samouprave. Tu logičnost je i potvrdilo 57.3 % ispitanika. 22.3 % nije sigurno a manji procenat je dao netačne odgovore.

Učesnici fokus grupa su u većini imali tačno mišljenje.

21. Da li bi svaki dokument, koji opština donese, trebao biti stavljen na uvid građanstvu?

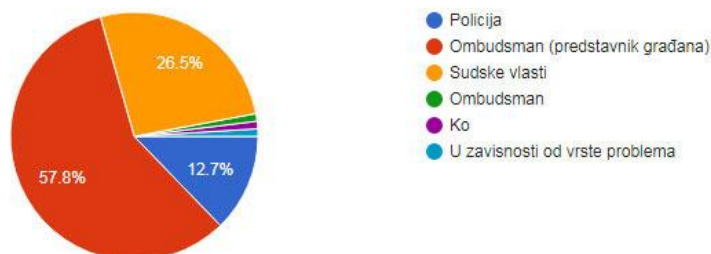
306 responses

Ovde su i ispitanici i članovi fokus grupa bili skoro jednoglasni. 71.6 % ispitanika je tačno odgovorilo na ovo pitanje. 15.7 % nije sigurno a samo 12.7 % nije tačno odgovorilo.

22. Ukoliko lokalna samouprava ne reši problema građana, shodno zakonu, koja je sledeća instanca kojoj se građanstvo obraća radi zaštite svojih prava?

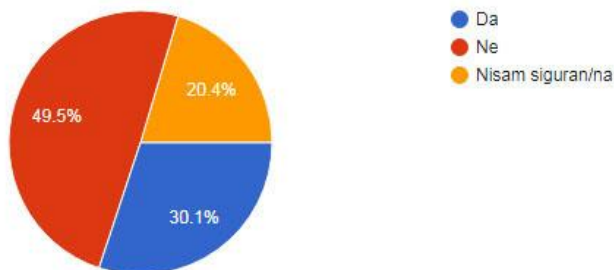
306 responses

I kod ovog pitanja je većina ispitanika tačno odgovorila, 57.8%. Interesantna je činjenica da bi se 26.5% obratilo sudu a 12.7% policiji.

23. Da li ste čuli za "Konsultativne komisije"?

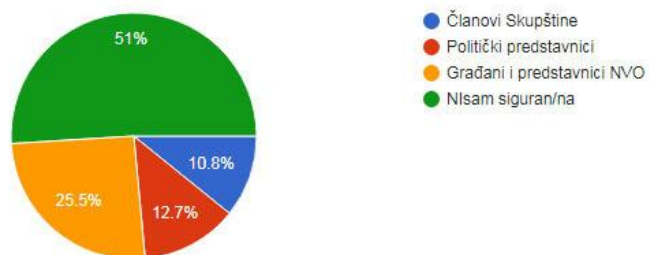
309 responses

Na ovo pitanje negativan odgovor je dalo čak 49.5% ispitanika, što se može smatrati zabrinjavajućim. 30.1% je upoznato sa postojanjem konsultativnih komisija dok 20.4% nije sigurno.

24. Da li znate ko čini konsultativne (savetne) komisije?

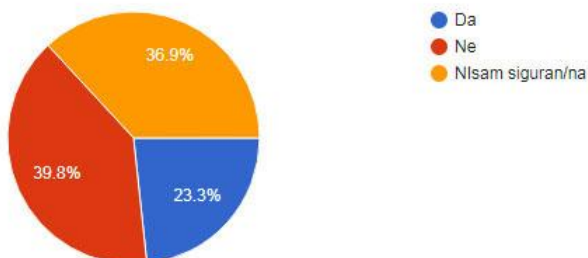
306 responses

Imajući u vidu odgovore na prethodno pitanje, odgovori na ovo pitanje su u potpunosti očekivani. 51% nije sigurno. 25.5% je dalo tačne odgovore a 23.5% netačne.

25. Mislite li da je vaša lokalna samouprava transparentna i da su sve potrebne informacije lako dostupne i javne?

309 responses

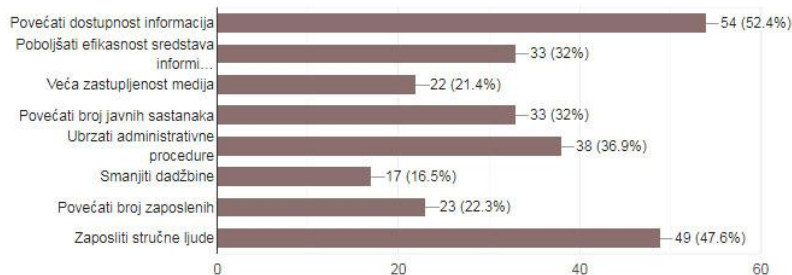

Odgovori na ovo pitanje pokazuju da većina naših sugrađana ne misli da je transparentnost lokalnih samouprava na zavidnom nivou. Samo je 23.3% potvrdilo transparentnost dok 39.8% tako ne misli. 36.9% nije sigurno.

Članovi fokus grupa su takođe bili podeljenih mišljenja o ovom pitanju.

26. Po vašem mišljenju, šta treba uraditi da se poboljša transparentnost i rad lokalnih samouprava? (izaberite maksimum 3 odgovora)

306 responses

Najveći broj ispitanika kao jedan od najvećih problema vide nedovoljnu dostupnost informacija 52.4%.

47.6% smatra da je problem u malom broju stručnih ljudi a 36.9% smatra da su administrativne procedure preobimne i previše traju. Zatim su tu, sa 32%, problemi sa sredstvima informisanja i mali broj javnih sastanaka.

Zaključci:

U okviru ovog projekta prisustvovalo se sednicama Skupština sve četiri opštine. Došlo se do zaključka da je forma, predviđena zakonom o lokalnim samoupravama, ispunjena i da su ispoštovana sva pravila i procedure. U sve četiri opštine održane su po dve javne rasprave, organizovane konsultativne komisije a prilikom objave o održavanju sednica Skupštine naglašeno je da su sednice otvorene za javnost. Mora da se naglasi da je u nekim opštinama organizovanje javnih diskusija i konsultativnih komisija inicirano tek nakon početka realizacije ovog projekta i našeg insistiranja na tome. Međutim, i pored svega ovog gore navedenog, a prema rezultatima ovog istraživanja očigledno je da se informacije sa održanih sednica ne prenose javnosti na adekvatan način. A taj nivo informisanosti je procentualno jednak u sve četiri opštine na severu Kosova. Zato 62% ispitanika ili nije sigurno ili smatra da odluke lokalne samouprave nisu dostupne široj javnosti a oko 70% ispitanika nije sigurno ili ne zna ništa o konsultativnim komisijama.

Prilikom svakog održanog sastanka sa odbornicima opština dobijena su uveravanja da svi potrebni mehanizmi informisanja postoje i da su funkcionalni. Da se radi sve što je potrebno ali da građani pokazuju veoma malo interesovanja za onim što se dešava u opštinama. Građani uglavnom potražuju informacije samo kada imaju neki lični problem za koji pokušavaju da nađu rešenje. Navedeno je da se prilikom prosleđivanja informacija od strane opština koriste svi dostupni načini. Neke opštine čak imaju i video snimke svojih sednica koje kasnije objavljuju. Kao jedan od savremenih načina prenosa informacija navedena je i e-platforma koja je zaživela u sve četiri opštine. Naime, radi se o projektu sprovedenom od strane organizacije civilnog društva u okviru kojeg su sve četiri opštine dobile svoje internet stranice ali je njihovo održavanje i ažuriranje i dalje je odgovornost organizacije civilnog društva. Plan je da se u bliskoj budućnosti ove web stranice u potpunosti prepuste opštinama. Prilikom istraživanja proverene su internet stranice sve četiri opštine:

Severna Mitrovica: <http://www.e severnamitrovica.com/>

Zvečan: <http://www.ezvecan.com/>

Leposavić: <https://www.eleposavic.com/>

Zubin Potok: <https://www.ezubinpotok.com/>

Zaključak je da su informacije adekvatno ažurirane. Da su objavljeni statuti opština. Postoji i opcija postavljanja pitanja gradonačelnicima. Broj posetilaca po opštinama varira u zavisnosti od aktivnosti i događaja unutar opština.

Takođe se mora napomenuti da se zvanične web stranice opština na Kosovu nalaze na adresi:

<https://kk.rks-gov.net/#srb>

pa tako i opštine na severu Kosova imaju svoju web stranicu:

Severna Mitrovica: <https://kk.rks-gov.net/mitroviceeveriut/sr/>

Zvečan: <https://kk.rks-gov.net/zvecan/sr/>

Leposavić: <https://kk.rks-gov.net/leposaviq/sr/>

Zubin Potok: <https://kk.rks-gov.net/zubinpotok/sr/>

Međutim, na ovim web stranicama gotovo da nema informacija koje se tiču rada opština.

Prenos informacija stanovništvu u ruralnim oblastima je odgovornost seoskog / lokalnog lidera

Rezultat istraživanja koji pokazuje da čak 42% ispitanika nije sigurno ili ne zna kome treba da se obrati ukoliko lokalna samouprava ne reši njihove probleme, je samo još jedan od podataka koji ide na ruku činjenici da je protok informacija i obaveštenja na veoma niskom nivou.

Samo sprovođenje procedura i obaveza propisanih Zakonom o lokalnoj samoupravi u sve četiri opštine na severu, jeste jedan veliki korak ka postizanju transparentnosti lokalne samouprave ali je i dalje nedovoljno da bi se u pravoj meri uključili građani u proces odlučivanja na lokalnom nivou. To potvrđuju i odgovori na pitanje broj 25, gde skoro 76% ispitanih nije prepoznalo lokalnu samoupravu kao transparentnu niti da su informacije dostupne i javne.

Konsultativne komisije, iako formirane u opštinama i ispunjavaju zakonske zahteve, još uvek nisu funkcionalne i ne ispunjavaju u potpunosti svoju funkciju. One bi trebale da predstavljaju "glas i mišljenje naroda" ali se stekao utisak da su članovi tu da "popune broj".

Kao preovlađujući zaključak može se navesti da lokalne samouprave još uvek nisu na zavidan nivo podigle transparentnost odlučivanja, iako je napredak očigledan, te da se informacije o njihovom radu i odlukama još uvek ne prenose na način koji bi bio dostupan većini građana.

Preporuke:

P1: Jedna od osnovnih preporuka je da se napori ka poboljšanju transparentnosti i prenosu informacija moraju nastaviti. Mora se pronaći adekvatan način pristupa građanstvu, takav da se upoznaju sa svim odlukama koje se donose na nivou opštine i da im se pruži prilika da o svemu tome iznesu svoja mišljenja i predloge. Floskula da se “čini sve što je u njihovoj moći” nije dovoljna. Odbornici su tu da predstavljaju građane, a ne da građani predstavljaju njih. Zato se stalno moraju tražiti načini kako bi ti građani znali kako i u čemu ih oni predstavljaju. Jedan od načina je i održavanje javnih skupova u delovima opština koje odbornici predstavljaju, pogotovu ako su ti delovi u ruralnim i slabo dostupnim oblastima.

P2: Nastaviti sa edukacijom stanovništva o njihovim pravima i obavezama. Organizovati sastanke sa predstavnicima kancelarije Ombudsmana. Ova edukacija treba da bude u formi javnih i medijskih kampanja koje bi se sprovodile periodično o saradnji sa lokalnim medijima i partnerskim organizacijama civilnog društva i relevantnim institucijama.

P3: Nastaviti sa edukacijom članova konsultativnih komisija o njihovim mogućnostima, pravima i obavezama. Ova obuka se treba organizovati periodično kroz treninge ali i studentske posete drugim opštinama i sastanke sa predstavnicima konsultativnih komisija iz drugih opština.

P4: Raditi na što većem broju održanih sastanaka konsultativnih komisija kako bi se postigla konstantnost i kontinualnost održavanja istih. Ovo treba osigurati kroz kontinuiranu saradnju sa predstavnicima lokalnih samouprava i predstavnicima civilnog društva.

P5: Raditi na održavanju javnih konsultacija sa građanima najmanje dva puta godišnje, kako je i predviđeno Zakonom o lokalnoj samoupravi. Takođe, potrebno je raditi i na povećanju svesti i znanju građana o važnosti njihovog učešća u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou kroz učešće u javnim konsultacijama. Na ovoj preporuci treba raditi sa organizacijama civilnog društva i lokalnih medija sa pokrivenošću na severu Kosova.

P6: Rešiti budućnost web stranica opština i online objavljivanja informacija na njima. Potrebno je da svaka opština formira IT službu koja će se baviti redovnim objavljivanjem informacija na web stranicama, kako bi relevantne informacije bile dostupne zainteresovanim građanima.

P7: Raditi na približavanju opštinskih predstavnika građanima, kroz objavljivanje njihovih biografija na web stranicama lokalnih samouprava. Na taj način, građani će imati potpunu informaciju o ljudima koji ih predstavljaju i koji treba da rade u njihovom interesu.

P8: Potrebno je javno objavljivanje projekata i investicija koje svaka opština sprovodi na svojoj teritoriji, uz obrazloženje kako je utvđen način trošenja javnog novca. Takođe, potrebno je da javne finansije na lokalnom nivou i njihovo trošenje takođe budu dostupni na web stranicama, kako bi se osigurala transparentnost trošenja javnih sredstava.